

Bilaga 4 till dnr 3.2.17-11259/2020

Bilaga Jordbrukarstöd: prognoser, budgetalternativ och förenklingar

I det här dokumentet gör vi en kort sammanfattning av prognoser, en fördjupning i vilka ändringar som ligger till grund för beräkningarna till de olika budgetalternativen samt korta kommentarer för varje ersättning.

Fördjupning av prognosberäkningarna finns sedan i bilaga 6, och en tabell som visar budgeteffekt per ersättning i de olika budgetalternativen finns i bilaga 5.

Budgetförändring per ersättning under programperioden

Förändring i budget för jordbrukarstöden hittills i programperioden, totalbudget för 7 år.

Ersättning	Ursprunglig budget 2015	Programändring 6	Differens
Betesmarker och slåtterängar	4 970 078 500	5 558 237 675	588 159 175
Fäbodrar	133 746 188*	131 922 210	-1 823 978
Restaurering av betesmarker	202 021 584*	128 097 633	-73 923 951
Hotade husdjursraser	47 878 413	44 928 007	-2 950 406
Minskade växtnäring förluster	937 618 919	656 766 376	-280 852 543
Skydds zoner	169 569 379	208 567 834	38 998 455
Skötsel av våtmarker	18 951 872	215 589 252	196 637 380
Vallersättning	1 526 822 638	1 483 086 359	-43 736 279
Ekologiskt jordbruk (omst)	260 000 000	359 240 301	99 240 301
Ekologiskt jordbruk (bev)	3 857 200 000	4 076 176 665	218 976 665
Totalt ANC	8 178 231 404	8 365 844 887	187 613 483
Totalt djurväl färd ersättningar	1 062 302 286	1 261 012 762	198 710 476
Summa			

*saknas i budget från 2015 men finns som egen post i senare budgetfiler.

Anledningen till förändringar i budget är att vissa ersättningar har varit mer attraktiva för lantbrukarna att söka än de mål som anges i programmet.

Kort om prognoser

Vi har gjort en prognos för jordbrukarstöden, ett utgångsläge, som visar budgetbehov om ersättningarna fortsätter att vara öppna på samma sätt som idag dvs. det är möjligt att förlänga, utöka eller söka nytt åtagande. Prognoserna innehåller många osäkerheter och i vissa fall är beräkningar gjorda på flera sätt för samma ersättning. Vilka beräkningsalternativ vi har gjort framgår av bilaga 6.

Högsta och lägsta prognos med ersättningar som löper på som idag varierar enligt nedan tabell:

År	Högsta prognos, kronor	Lägsta prognos, kronor
2021	3 346 000 000	3 149 000 000
2022	3 346 000 000	3 096 000 000

Den prognos vi har valt att använda i sammanställningar är 3 287 000 000 kronor för 2021 och 3 277 000 000 kronor för 2022.

Budgetalternativ

Här sammanfattar vi våra förslag på hur jordbrukarstöden ska hanteras vid oförändrad budget samt en -15 respektive -30 procent minskning av budget för hela programmet.

I vissa fall har vi gjort prognoser för att se budgeteffekt om vi stänger vissa ersättningar för förlängning, nyanslutning och utökning. Det har inte varit möjligt att göra beräkningar för alla varianter och ersättningar. Vilka prognoser vi har gjort framgår av bilaga 6. De olika budgetalternativen finns sammanfattade i bilaga 5.

Vi har inte haft möjlighet att bedöma konsekvenser som t.ex. hur stor andel som kan välja att avsluta sitt åtagande i förtid p.g.a. sänkning av ersättningsnivåer. Vi har heller inte gjort någon bedömning av miljömässiga konsekvenser.

Oförändrad budget

I detta alternativ föreslår vi enbart förändringar som innebär att det inte ska gå att nyansluta eller utöka ersättningar som vi i andra sammanhang föreslår inte ska vara kvar i CAP, där vi har föreslagit större förändringar i ersättningen inför nästa period eller där bedömningen är att ettåriga åtaganden inte passar under förlängningsåren.

De pengar som sparas in på att vi stänger vissa ersättningar ska nyttjas för att i första hand tillföra pengar till ersättning för betesmarker och slätterängar samt kompensationsstöd. Vi har inte tagit fram förslag på justerade ersättningsnivåer.

Nedan ersättningar föreslår vi ska stängas för nyanslutning och utökning. Det ska vara möjligt att förlänga pågående åtaganden.

- **Vallodling:** Vi har tidigare föreslagit att ersättning till vallodling inte ska vara kvar inom CAP.
- **Restaurering av betesmarker och slätterängar:** Vi har tidigare föreslagit en annan konstruktion inför nästa period samt att ersättningen inte passar som ettårig.
- **Komplementen till ersättning för betesmarker och slätterängar:** Vi kommer att utreda förändringar av komplementen under hösten, vilket troligen kommer att innebära förändringar av komplementen. En del komplement passar inte som ettåriga och går idag inte att förlänga med ett år. Vi ser också ett behov av att stänga dessa för att begränsa inflödet av nya myrslätterängar i norra Sverige (se mer nedan), som ökar kostnaderna i programmet.
- **Skydds-zoner:** Vi föreslår att åtaganden ska vara ettåriga under förlängningsåren och detta innebär att även skydds-zoner inte kommer passa för nyanslutning eller utökning då skydds-zonen ska finnas under flera år. Därför är vårt förslag att även stänga dessa för nyanslutning och utökning.

Minskning med 15 procent

I dessa alternativ (3a, b) föreslår vi några ytterligare förändringar jämfört med förslaget om oförändrad budget.

- **Vallodling:** som ovan men ska inte gå att förlänga.

Dessa förändringar innebär en sänkning av prognosen för jordbrukarstöden med cirka 74 miljoner kronor per år. I detta alternativ ska sänkningen av prognosen användas för andra delar i landsbygdsprogrammet.

Minskning med 30 procent

Jordbruksverket föreslår (3a) att vi inte gör fler förändringar i jordbrukarstöden än i minskning av budget med -15 procent. Dvs. en minskning av prognos med cirka 74 miljoner kronor per år.

Vi redovisar här andra sätt som innebär större neddragningar på jordbrukarstödsidan. I detta alternativ ingår att:

1. Stänga fler miljöersättningar, omställning till ekologisk produktion samt ekologisk produktion för nyanslutning och utökning (3b)
2. Sänka ersättningsnivåer (3b)
3. Stänga djurvälståndersättningar ett år

Det har inte varit möjligt att räkna budgeteffekt av samtliga alternativ och därför kan vi inte heller fullt ut redovisa skalbara prognoser. Vi har därför gjort ett exempel (3b) på budgeteffekt som vi använder i budgetsammanställningen. Exemplet ger en minskning av prognoserna för jordbrukarstöden med cirka 400 miljoner kronor per år. I exemplet ingår neddragningar enligt punkt 1 och 2 i ovan lista.

Stänga övriga miljöersättningar och ekologisk produktion för förlängning, nyanslutning och utökning.

Utöver minskning med -15 procent alternativet innebär detta en stängning för nyanslutning och utökning av följande ersättningar (förlängningar av åtagande för nedan ersättningar ska vara möjliga utifrån).

- Betesmarker och slåtterängar
- Hotade husdjursraser
- Fäboddar
- Minskade växtnäringsförluster
- Omställning till ekologisk produktion
- Ekologisk produktion

Detta ger en sänkning av prognosen med cirka 160 miljoner kronor per år.

Skötsel av våtmarker och dammar är inte möjligt att förlänga, utan de förnyas med fem år. Det bör fortsatt vara öppet för nyanslutning och utökning eftersom det finns krav att en anlagd våtmark med miljöinvestering eller damm ska gå in i ett skötselåtagande.

Att stänga betesmarker och slåtterängar för nyanslutning och utökning påverkar de som har haft ersättning för restaurering och då de inte kommer att kunna söka en skötselersättning, men det finns inget krav på att de ska söka ersättning på det sätt som det gör för våtmarker.

För kontinuitet är det viktigt att ersättningarna som vi bedömer kommer att finnas kvar i strategiska planen är det viktigt att ersättningarna är öppna för förlängning.

Sänkning av ersättningsnivå

Vi har räknat på vad en sänkning av ersättningsnivån¹ med 100kr/ha för samtliga arealbaserade ersättningar och en sänkning med 100kr/djurenhet för samtliga djurbaserade ersättningar ger för

¹ Enligt 1:32, SFS 2015:406, får ersättningsnivåerna sänkas av myndigheten. Stödmottagaren kan inte motsätta sig detta.

budgeteffekt. Dessa beräkningar bygger på olika underlag och har inte i alla fall tagit hänsyn till eventuell minskning av anslutning p.g.a. stängning av nyanslutning och utökning.

Då ersättningarna i många fall är beroende av varandra och i allra flesta fall bidrar till företagets konkurrenskraft bedömer vi att den mest rättvisa förändringen vid en neddragning av budget är att minska alla ersättningsnivåer med samma belopp. Vi kan inte utan djupare analyser och jämförelser av ersättningsnivåer i förhållande till nyttjad andel av maximalt kalkylutrymme föreslå en större sänkning på vissa ersättningar. Samma neddragning för alla bedömer vi också är enklare att kommunicera.

Om lantbrukaren inte vill fortsätta sitt åtagande p.g.a. sänkta ersättningsnivåer kan hen avsluta sitt åtagande, men under vissa förutsättningar. Om lantbrukaren redan har haft ett åtagande i fem år på marken så kan hen avsluta utan återkravsutredning, för övriga gäller att de ska hävas enligt principer för beräkning av återkrav².

En förändring i ersättningsnivå som innebär att man vill avsluta sitt åtagande drabbar därför i första hand de lantbrukare med marker som haft en miljöersättning i mindre än fem år.

En sänkning av ersättningsnivåerna enligt ovan uppskattar vi minskar prognosen för jordbrukarstöden med cirka 230 miljoner kronor per år.

Stänga djurvälståndersättningar ett eller två år

Ett alternativ är att stänga djurvälståndersättningarna ett eller två år. Ettåriga ersättningar är mest rättvisa att stänga då det drabbar alla sökande jämfört med fleråriga åtaganden där just flerårighet gör att vissa som är inne i ett åtagande kommer att få fortsatt ersättning och andra inte p.g.a. att alla inte har samma slutår. Att stänga djurvälståndersättningar ett år ger en sänkning av prognosen för jordbrukarstöden med cirka 200 miljoner kronor per år.

Förenklningar

Vi har utgått från förslag i tidigare beställningar samt de interna genomgångar av villkor som vi har gjort för alla jordbrukarstöd.

Vår slutsats är att många förenklingsförslag kräver mer utredningar, avstämning med näringen eller förändringar i kalkyler. För flera ersättningar kommer vi att utreda mer omfattande förändringar till nästa programperiod och därför är det inte motiverat att göra större ändringar nu med hänsyn till stabilitet. Vår bedömning är därför att det inte är aktuellt att justera villkor under förlämningsåren. Jordbruksverkets föreskrifter för ersättningarna uppdateras varje år och justeringar av villkor

² Stödmottagaren kan minska sitt åtagande enligt 8:6 och 9:11 i SFS 2015:406. Minskning kan ske under två förutsättningar. Antingen om åtagandet har löpt längre tid än fem år eller om åtagandet har löpt kortare tid än fem år. Enligt 1:26, SJVFS 2015:25, ska minskning eller avslutande i förtid leda till återkrav. Dock finns det i 1:27 undantag från återkravet. Om ett åtagande minskas eller avslutas i förtid får detta enligt 1 p. ska ske utan återkrav enligt 8:6 och 9:11. Detta tar dock sikte på åtaganden som löpt mer än fem år. För åtaganden som löpt mindre än fem år framgår enligt 8:6 och 9:11 att dessa ska hävas. I dessa fall gäller istället 1:27b, 2015:25, och de principer för beräkning av återkrav som finns där.

förekommer då, inför 2020 planerar vi för ändring av en tidigare utredd och önskad förenkling inom ersättningen till skyddszoner nämligen ändring av regler för putsning av skyddszon.

Ersättningar för förbättrad djurvälstånd, kompensationsstöd och ekologisk produktion

Förenklingar

Bedömningen är att vi inte gör några förenklingar inför förlängningsåren. Anledningarna är flera t.ex. kräver en del förslag dialog med näring och andra myndigheter. För djurvälståndersättningar är flera förenklingar kopplade till att minska dokumentationen för sökande. Sådana förenklingar påverkar kalkylerna negativt eftersom en stor del av kalkylen är ersättning för dokumentation. Vi utreder därför förenklingar vidare inför 2023.

För kompensationsstöd och ekologisk produktion föreslår vi inga förenklingar inför förlängningsåren i då vi kommer att göra en översyn inför nästa period. Vi anser att det inte är motiverat att göra ändringar nu när det sannolikt blir förändring från 2023.

Prognoser

Djurvälståndersättningarna och kompensationsstödet är ettåriga och vi har därför valt att sätta samma prognos för 2021 och 2022 som för 2020. Vi bedömer att prognoserna för dessa stöd är något mer säkra än prognoserna för övriga stöd eftersom både djurvälståndersättningarna och kompensationsstödet har haft mindre variation mellan åren jämfört med andra ersättningar.

Kommentarer till stängning eller sänkning av ersättningsnivåer för dessa ersättningar.

Djurvälståndersättningar:

En stängning av ersättningen innebär en besparing på

- Får 46 miljoner kronor per år
- Gris 112 miljoner kronor per år
- Mjölkkö 47 miljoner kronor per år

En sänkning av ersättningsnivån med 100 kr/djurenhet innebär en besparing på

- Får: cirka 2,1 miljoner kr per år
- Gris: cirka 5,4 miljoner kr per år
- Mjölkkö: cirka 21,3 miljoner kr per år

Totalt cirka 57,4 miljoner kr per år vid en sänkning av ersättningsnivåerna under två år.

Ekologisk produktion inkl. omställning till ekologisk produktion

Vi har i ovan exempel på sänkning av ersättningsnivå räknat med en lika stor minskning för alla odlingsgrupper. Det är dock möjligt att göra på annat sätt t.ex. dra ner kalkylen med samma andel eller att utgå från att ersättningsnivåerna ska bli mer lika vad gäller andel av nyttjat kalkylutrymme. Detta då andelen skiljer sig mycket mellan odlingsgrupperna. Det första alternativet sänker ersättningen för frukt, bär, grönsaker och potatis med störst belopp medan det andra alternativet sänker ersättningen för spannmål/oljeväxter/proteingrödor mer. Då djurersättningen och spannmål/oljeväxter/proteingrödor har störst anslutning krävs en ändring av dessa för att ge en större besparing.

Vallodling

Förenklingar

Vi har inte utrett förenklingar i denna ersättning då vi har föreslagit att denna ersättning inte ska vara kvar i CAP. Om ersättningen ska vara kvar behöver vi göra en översyn inför 2023.

Prognoser

Vi har gjort två scenarier, ett där ersättningen är hanteras som nu och ett där vi stänger för förlängning, nyanslutning och utökning. Motivet till stängning är att vi tidigare föreslagit att ersättningen ska tas bort ur CAP.

Övrigt

Då vallodling har krav på att marken ska vara vall ett visst antal år är det inte lämpligt att tillåta nyanslutning av denna ersättning eftersom vi föreslår att nya åtagande ska vara ettåriga.

Betesmarker och slätterängar inkl. komplement

Förenklingar

Bedömningen är att förenklingsförslag som t.ex. att ta bort åtagandeplaner inte är aktuella till förlängningsåren då vi kommer att göra en översyn av ersättningarna inför 2023.

Prognos

Vi har gjort flera olika scenarier, ett där ersättningen är hanteras som nu, ett där vi stänger för nyanslutning och utökning och ett där vi stänger komplement för förlängning, nyanslutning och utökning. För de sistnämnda är större delen av besparingen kopplad till lieslätter, höhantering och svårtillgängliga platser.

Minskat kväveläckage

Förenklingar

Inga förändringar inför 2021 och 2022 då vi kommer att göra en översyn p.g.a. sannolik flytt till eco-schemes och därmed ettåriga åtaganden.

Prognos

Vi har gjort två scenarier, ett där ersättningen är hanteras som nu och en där vi stänger för förlängning, nyanslutning och utökning.

Skyddszoner

Förenklingar

Inför 2021 justerar vi datum för putsning av zonen. För anpassade skyddszoner har vi inte utrett några förändringar inför 2021 och 2022 eftersom vi föreslagit att ersättningen inte ska vara kvar inom CAP. Justeringar av ersättningsnivå, kalkyler och villkor behöver göras om ersättningen ska vara kvar.

Prognoser

Vi har enbart gjort prognos utifrån att ersättningen kommer att vara öppen som nu.

Övrigt

Då skyddszonen har krav på att den ska finnas ett visst antal år är det inte lämpligt att tillåta nyanslutning av denna ersättning eftersom vi föreslår att nya åtagande ska vara ettåriga.

Hotade husdjursraser

Förenklingar

Bedömningen är att förenklingar eller andra förändringar inte är aktuella till förlängningsåren då vi kommer att göra en översyn av ersättningen inför 2023.

Prognoser

På grund av brist på tid och information har vi inte kunnat räkna prognoser för vissa stöd för 2021 och 2022. Prognos är därför samma som för 2020.

Våtmarker

Förenklingar

Vi har inte identifierat behov av förenkling av villkor.

Prognoser

På grund av brist på tid och information har vi inte kunnat räkna prognoser för vissa stöd för 2021 och 2022. Prognos är därför samma som för 2020. Prognos tar därför inte hänsyn till möjligt ökning p.g.a. att fler våtmarker blir anlagda. Förlängning av åtagande är inte möjligt.

Det är möjligt att sänka ersättningsnivån ffa för skötseldelen, i ovan sammanställning (tabell) har vi räknat med en sänkning med 500kr/ha.

Övrigt

Våtmarker kräver en särskild hantering då det bör vara möjligt att söka nytt 5 –årigt åtagande även under förlängningsåren. Se vidare i bilaga 10.

Fäboddar

Förenklingar

Inga förändringar då ersättningen föreslås hanteras utanför CAP. En översyn av ersättningen blir aktuell först när vi vet vilket anslag den i så fall ska hanteras inom.

Prognos

På grund av brist på tid och information har vi inte kunnat räkna prognoser för vissa stöd för 2021 och 2022. Vi har också tidigare föreslagit att fäboddar ska hanteras med enbart nationella pengar framöver, och det är även nu vårt förslag. De ligger med i prognoserna som oförändrade under 2021 och 2022.

Restaurering av betesmarker och slätterängar

Förenklingar

Inga förändringar då ersättningen vi tidigare föreslagit att den ska förändras i konstruktion till nästa period.

Prognos

På grund av brist på tid och information har vi inte kunnat räkna prognoser för vissa stöd för 2021 och 2022. Prognos är därför samma som för 2020.

Övrigt

Restaurering är det inte lämpligt att tillåta nyanslutning på för denna ersättning eftersom vi föreslår att nya åtagande ska vara ettåriga och restaurering kräver flera år.

